



W dniach 13 – 19.06.2010r. odbyła się druga wizyta w ramach projektu partnerskiego pn. **„Narzędzia wspierające osoby wykluczone społecznie”** realizowanego w ramach Programu Leonardo da Vinci. Rolę Instytucji Goszczącej pełniła Rada Okręgu Østfold z Norwegii (Partner w projekcie). Pozostałymi uczestnikami byli: przedstawiciele Centrum Szkoleniowego NELE z Grecji (Koordynator) oraz Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Katowicach (Partner w projekcie).

W czasie pierwszego dnia wizyty uczestnicy podsumowali dotychczas zdobytą wiedzę oraz omówili raport z ostatniej wizyty grupy partnerskiej, która odbyła się w Grecji. Kolejnym tematem spotkania była analiza metod ewaluacji działań podejmowanych na rzecz grupy docelowej projektu stosowana przez instytucje partnerskie. Wspólnym narzędziem stosowanym przez wszystkich Partnerów jest kwestionariusz ankiety wypełniany przez odbiorców wsparcia. Główną i podstawową zaletą działań ewaluacyjnych realizowanych za pomocą kwestionariusza ankiety jest zbiorcza i syntetyczna informacja uzyskiwana bezpośrednio od odbiorców wsparcia, co jest szczególnie istotne w projektowaniu i wdrażaniu modyfikacji w odniesieniu do oferowanych usług. Zbiorczą informacją na temat realizowanych zadań jest również ewaluacja roczna podsumowująca podjęte działania oraz określająca stopień realizacji założonych wskaźników w odniesieniu do proponowanych form wsparcia.

Istotnym elementem wizyty w Norwegii było uzyskanie wiedzy z obszaru współpracy Rady Okręgu Østfold (Wydział PPT/OT – usługi psychologiczne dla szkół oraz tzw. usługa follow-up dedykowana bezrobotnej młodzieży nie kontynuującej edukacji w formie szkolnej) z instytucjami/organizacjami pomocowymi, które świadczą usługi na rzecz grupy docelowej projektu oraz współpracują z Radą Okręgu Østfold. Podstawowym celem współpracy jest stworzenie wysoce zindywidualizowanych rozwiązań problemów osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (wykluczonych społecznie).

Pierwszą wizytę uczestnicy złożyli w spółce Kias, będącej własnością okręgów municypalnych Moss, Rygge, Vaaler, regionu Østfold oraz banków prywatnych i organizacji Rotary. Zasadniczym celem działalności Kias jest dostarczanie wsparcia osobom mającym problemy ze znalezieniem zatrudnienia. Wsparcie, którego odbiorcami są osoby skierowane z Urzędu Pracy i Opieki Społecznej (Nav) obejmuje: szkolenia zawodowe, staże, kursy przekwalifikowujące. Szczególną uwagę poświęca się osobom bezrobotnym o niskich kwalifikacjach, gdyż ich posiadanie stanowi podstawowy i niezbędny warunek powrotu na rynek pracy. Kias wspiera także osoby niepełnosprawne, umożliwiając wykonywanie

prostych prac nakładczych. Kias ściśle współpracuje z Radą Okręgu Østfold (PPT/OT), skupiając uwagę na bezrobotnej młodzieży, która nie kontynuuje nauki w systemie szkolnym. Odsetek młodzieży, która nie kończy edukacji licealnej w Norwegii wzrasta z roku na rok. Działania mające na celu przezwyciężenie barier natury psychologicznej (niski poziom motywacji, problemy natury emocjonalnej) są szczególnie istotne i stanowią pierwszy krok w planowaniu wsparcia umożliwiającego ukończenie edukacji. W przypadku młodzieży, która nie powraca do szkół, działaniem wspierającym staje się kompleksowa pomoc w znalezieniu zatrudnienia (możliwość uczestnictwa w zajęciach z zakresu przygotowania zawodowego lub stażach u pracodawców). Rozwiązaniem łączącym oba elementy (powrót do szkoły, podjęcie zatrudnienia) jest możliwość równoległego uczęszczania do szkoły oraz uczestnictwa w zajęciach oferowanych przez Kias.

Wizyta w Urzędzie Pracy i Opieki Społecznej (Nav) w Moss umożliwiła uzyskanie wiedzy obszaru działań podejmowanych przez norweskie publiczne służby zatrudnienia oraz służby socjalne. W roku 2006r. w Norwegii przeprowadzona została reforma systemowa, skutkiem której jest realizowanie zadań publicznych służb zatrudnienia, służb socjalnych oraz świadczeń zabezpieczenia społecznego przez jedną jednostkę – Nav. Realizacja reformy miała na celu zwiększenie efektywności i kompleksowości działań pomocowych oraz zredukowanie biurokracji. Głównym zadaniem NAV jest dążenie do zapewnienia jak najwyższego poziomu zatrudnienia oraz wypłata świadczeń finansowych w ramach zasiłków dla osób bezrobotnych, zasiłków rodzinnych, opiekuńczych, chorobowych czy świadczeń emerytalno-rentowych. Podstawowym wsparciem finansowym dla osób zagrożonych wykluczeniem (wykluczonych) jest wsparcie finansowe w postaci zasiłku dla bezrobotnych. Do warunków zasadniczych otrzymania zasiłku jest m.in.: zredukowanie czasu pracy o co najmniej 50%, spełnienie wymogów dotyczących zarobków minimalnych w minionym roku kalendarzowym, wyrażenie chęci poszukiwania nowej pracy oraz podejmowanie rzeczywistych działań w celu jej znalezienia, zarejestrowanie się jako osoba bezrobotna oraz przesyłanie kart meldunkowych co 14 dni. Poza proponowaniem aktualnych ofert pracy, norweski Nav udziela bieżących informacji osobom bezrobotnym oraz świadczy usługi z zakresu szeroko rozumianego doradztwa zawodowego. Szczególną uwagę poświęca się osobom pozostającym bez pracy przez dłuższy czas, imigrantom oraz młodzieży poszukującej pracy. Kolejnym narzędziem, jakim dysponuje NAV, są szkolenia oraz kursy doszkalające dostarczane przez podwykonawców. Działania podejmowane przez Urząd Pracy i Spraw Socjalnych uznawane są za skuteczne, o czym świadczy niski poziom bezrobocia w Norwegii kształtujący się na poziomie 3%. Na wniosek osoby bezrobotnej wypłacane są również dodatkowe świadczenia w formie zasiłków socjalnych, będących dodatkowym wsparciem finansowym dla osób w szczególnie trudnej sytuacji materialnej.

Uczestnicy złożyli także wizytę w Norweskim Dyrektoriacie ds. Edukacji i Szkoleń, stanowiącym agencję wykonawczą dla Ministerstwa

Edukacji i Badań Naukowych. Celem działania Dyrektoriatu jest zapewnienie wszystkim uczniom równego dostępu do edukacji świadczonej na wysokim poziomie. Agencja odpowiada za nauczanie na poziomie szkoły podstawowej i średniej. Na podstawie krajowej statystyki dotyczącej edukacji podstawowej i średniej, inicjuje, rozwija, monitoruje badania i wyznacza kierunki jej rozwoju, a także wdraża akty wykonawcze i rozporządzenia. Dyrektoriat zarządza norweskim Systemem Wsparcia na rzecz Edukacji Specjalnej. W Norwegii prawo do edukacji specjalnej jest zagwarantowane każdemu uczniowi na mocy Ustawy o Edukacji. W przypadku osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi stosowany jest indywidualny plan, mający za zasadnicze dostosowanie kształcenia do możliwości i oczekiwań ucznia. Decyzja o korzystaniu z edukacji specjalnej wydawana jest na podstawie oceny ekspertów – psychologów oraz pedagogów (usługi PPT). System edukacji specjalnej stosowany jest jako jedno z narzędzi umożliwiających realizację zadań z zakresu zwiększenia odsetka młodzieży, która kończy edukację na poziomie szkoły średniej. Działania z obszaru edukacji specjalnej oraz oferowane wsparcie psychologiczne ma za zadanie utrzymanie jak największej ilości młodych osób w szkołach i zmniejszenie odsetka bezrobotnej młodzieży, stanowiącej potencjalną grupę osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Uczestnicy złożyli również wizytę w szkole średniej w Moss, aby zaobserwować w praktyce funkcjonowanie norweskiego systemu edukacji na poziomie szkoły średniej. W kształceniu na poziomie średnim istnieje wyraźny podział między nauczaniem przygotowującym do studiów a szkoleniem zawodowym. Przygotowanie do studiów kładzie nacisk na zdobycie wiedzy teoretycznej i kompetencji do studiowania. Nauka trwa trzy lata, uczniowie mogą wybrać jeden z trzech programów nauczania (sport i edukacja fizyczna, muzyka, taniec, dramaturgia oraz programy specjalistyczne). Szkolenie zawodowe ma na celu zdobycie zawodu i stanowi kombinację wiedzy teoretycznej i praktycznego szkolenia. Istnieje dziewięć zawodowych programów szkolenia, tj.: program kształcenia w dziedzinie techniki budowlanej i dużych inwestycji, program kształcenia w zakresie wzornictwa i rzemiosła, program kształcenia w zawodzie elektryka, program kształcenia w dziedzinie zdrowia i opieki społecznej, program kształcenia w zakresie środków masowego przekazu i komunikowania się, program kształcenia w dziedzinie gospodarowania przyrodą, program kształcenia w branży restauracyjnej i przemyśle spożywczym, program kształcenia w zakresie usług i transportu, program kształcenia w dziedzinie techniki i produkcji przemysłowej). Szkolenie zawodowe prowadzące do uzyskania kompetencji zawodowych trwa trzy lata, później następuje okres dwuletniej nauki w zakładzie pracy. Zasadniczym celem kształcenia na poziomie średnim jest dostarczenie uczniom wykształcenia, które prowadzi do uzyskania kompetencji do studiowania, kwalifikacji zawodowych czy kompetencji na niższym poziomie. Uczniowie, którzy wybierają zawodowy program kształcenia uzyskują pełne wykształcenie zawodowe. Konstrukcja systemu edukacji na poziomie średnim stanowi odpowiedź na zmniejszenie poziomu bezrobocia

wśród młodzieży, gdyż uczniowie kończący okres praktycznej nauki w zakładach pracy zdobywają wiedzę i umiejętności niezbędne na rynku pracy. Uczestnicy projektu spotkali się z polskojęzycznymi uczniami szkoły średniej, co umożliwiło wymianę opinii i poglądów na temat warunków życia w Norwegii. W dalszej części dnia, uczestnicy podjęli dyskusję dotyczącą raportu postępów, koniecznego do złożenia w toku realizacji projektu.

Istotnym elementem programu wizyty w Norwegii był udział polskiej delegacji w warsztatach aktywizacyjnych realizowanych w ramach jednego z programów Urzędu Pracy i Opieki Społecznej. Program realizowany od 2009r., ma na celu aktywizację zawodową młodzieży poprzez realizację zajęć integracyjnych oraz warsztatów przygotowujących do funkcjonowania na rynku pracy. Celem zajęć integracyjnych jest stworzenie warunków skutecznej integracji grupy oraz doskonalenie umiejętności pracy zespołowej. Podczas warsztatów uczestnicy analizują następujące zagadnienia: przygotowanie dokumentów aplikacyjnych, umiejętności interpersonalne niezbędne przy poszukiwaniu zatrudnienia, efektywne metody poszukiwania pracy. Działania podejmowane w ramach programu mają na celu dostarczenie kompleksowego wsparcia bezrobotnej młodzieży, która zaliczana jest do grona potencjalnych osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Istotnym aspektem zajęć jest praca nad zmianą sposobu myślenia młodzieży (przetrawianie łańcucha bierności) oraz nauka zachowań sprzyjających zdobyciu zatrudnienia. Udział w kursie stanowi warunek uzyskania zasiłku dla bezrobotnych oraz dodatkowych świadczeń pieniężnych dla osób znajdujących się w szczególnie niekorzystnej sytuacji finansowej.

Kolejnym podmiotem wizytowanym przez delegację było norweskie MASVO, działające od 1990 roku w celu udzielania pomocy w powrocie na rynek pracy osobom, które z uwagi na wykluczenie społeczne spowodowane niepełnosprawnością fizyczną czy psychiczną mają problemy ze znalezieniem zatrudnienia i funkcjonują poza społeczeństwem. MASVO ściśle współpracuje z Wydziałem OT Rady Okręgu Østfold poprzez działania nakierowane na aktywizację zawodową bezrobotnej młodzieży nie uczęszczającej do szkół. Działania MASVO realizowane są poprzez następujące formy wsparcia: warsztaty dla osób z różnym stopniem niepełnosprawności, programy dedykowane osobom z problemami natury psychologicznej, które uniemożliwiają zdobycie zatrudnienia (warsztaty diagnozujące potencjał/mocne strony uczestników, szkolenia przygotowujące do pracy w miejscu pracy, praktyczna nauka zawodu dla młodzieży). Podstawowymi metodami pracy stosowanymi przez pracowników MASVO są: warsztaty, diagnoza potrzeb przy użyciu testów (określenie profilu zainteresowań), doradztwo indywidualne, wywiad motywujący, trening umiejętności. Uczestnikami wszystkich programów są osoby kierowane z Nav, dla których uczestnictwo w zajęciach mających na celu reintegrację zawodową i społeczną stanowi warunek podstawowy uzyskania wsparcia finansowego.